

Het bevorderen van realisatie door allianties

Waar een wil is, is een bos

Bos ontstaat van nature eigenlijk vanzelf, maar alleen wanneer het alle ruimte krijgt en omdat het daaraan in ons dichtbevolkte land ontbreekt, wordt de ontwikkeling van bos gestimuleerd. Hoe een oerbos eruit ziet, daarover valt te twisten, iedereen is het er over eens dat we oude bossen moeten koesteren. Het beleid wil echter niet alleen (defensief) beschermen, maar ook nieuwe bossen realiseren, die bijdragen aan een betere leefomgeving (offensief). Daarom is bosbeleid een integraal onderdeel van het beleid voor ruimte water en milieu.

Het maatschappelijk draagvlak voor bos ("wie wil bos") is even veelvormig als de functies die het in de samenleving vervult. De vele partijen die belang hebben bij bos spreken dan ook niet met één stem. Bos vervult verschillende functies: illusie van natuur, intrinsieke waarde van natuur, bron van kennis, houtproductie, energiebron, recreatie, beschutting, afscherming, ruimtelijke geleiding, enz. Het neemt ook verschillende vormen en omvang aan: dicht, halfopen of halfhoog, gevarieerd of monotoon, tijdelijk of blijvend, mono- of multifunctioneel, hoofd- en nevenfunctie, klein en groot, enz. Met zoveel belanghebbenden (natuurlijke liefhebbers, recreanten, landbouwers, stedenbouwers, energiebedrijven, waterbedrijven, houtbedrijven, enz.) is

goede afstemming niet alleen gewenst, *het is pure noodzaak!* Des te meer daar er naast economische sterkere ook minder sterke functies bij zijn.

Omdat uitvoering van sectoraal bos- en natuurbeleid flink achterblijft bij de doelstellingen is het zaak door samenwerking met economisch sterke sectoren nieuwe perspectieven voor realisatie te scheppen. Juist in gebieden met hoge gronddruk, door verstedelijking of landbouw, is het veel moeilijker het bos- en natuurbeleid te realiseren. Dit vanwege de grondprijs (en de overal geldende exploitatielasten), de lage waarde van bos- en natuurgrond, en de moeilijk sluitende beheerexploitatie. *Het subsidie-instrument van LNV en afzonderlijke provincies helpt, maar economische dragers zijn hard nodig om te voorkomen dat de ontwikkeling van bos en natuur achterop raakt bij de voortschrijdende ruimtelijke ontwikkelingen in Nederland op het gebied van verstedelijking, infra, landbouw, water, energie, enz.* Door samenwerking met vertegenwoordigers van die sectoren kunnen bos en natuur gelijke tred houden: samen op weg naar een leefbaar Nederland in de volgende eeuw.

Evenveel soorten bos, als partners en allianties

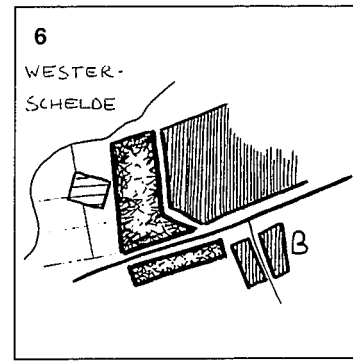
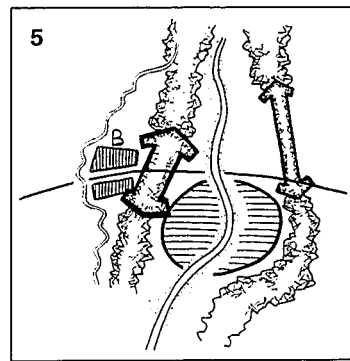
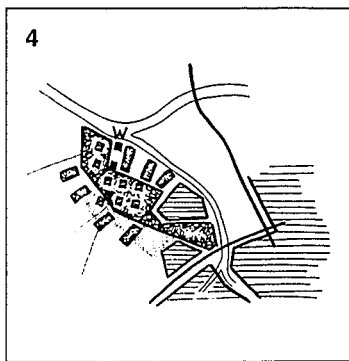
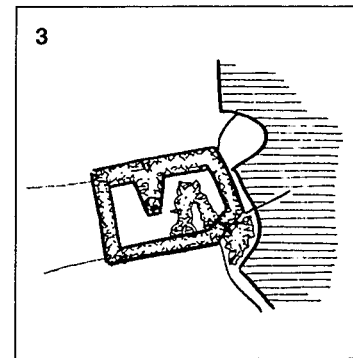
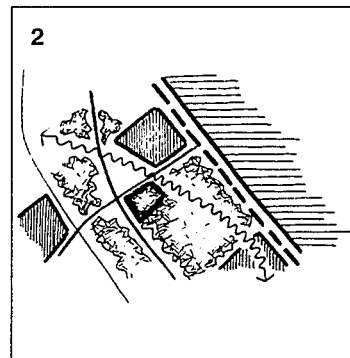
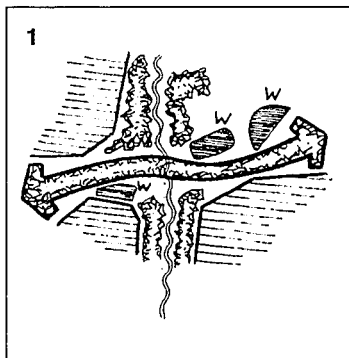
Voor de illusie van natuur ga je weg uit de stad, ook als diezelfde stad flink wat bos en natuur herbergt. Bos als uitdrukking van het oorspronkelijke landschap heeft dus een eigen bestaansrecht naast functies als een ruimtelijke geleiding, visuele afscherming, fysieke beschutting of natuur

dichtbij huis (voor stad, recreatie of landbouw). De uiteenlopende vormen en functies van bos worden nog veelkleuriger, en boeiender, wanneer men achterliggende, locatiegebonden motieven voor bosontwikkeling in ogenschouw neemt (zie schema). Het schema geeft een trits weer van bos en natuur in de stad, via de stadsrand naar een grote eenheid buiten de stad; een trits van klein naar groot, met bestaande en nieuwe functies en verschijningsvormen van bos. In al deze gevallen wordt de realisatiekans van bos versterkt door koppeling met andere functies op of nabij de betreffende locatie en door samenwerking tussen meerdere initiatiefnemers.

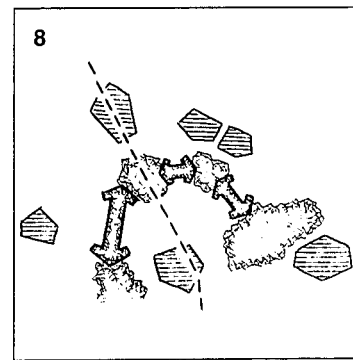
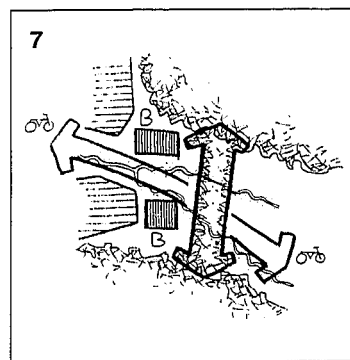
In onze ervaring is het succes van deze initiatieven te danken aan een vijftal factoren met elk een eigen dynamiek. Die worden daarom in het planproces als vijf sporen veelal naast elkaar (en niet enkel na elkaar) doorlopen. De succesfactoren zijn:

- 1 een aansprekend concept,
- 2 financiering van investeringen,
- 3 benodigde gronden
- 4 bestemmingen/vergunningen
- 5 fasering

De voorbeelden in het schema kunnen de invloed van deze sporen illustreren. Een *vernieuwend concept* overstijgt de afzonderlijke belangen, en dus potentiële conflicten. In geen beleidskader was het innovatieve concept van Haverleij voorzien. Inmiddels krijgt het toch brede steun en is realisatie van bos en natuur, hoogwaardig wonen en golf een feit binnen een plantermijn van slechts enkele jaren. Niet een ge-

detaillieerd eindbeeld, maar de wil om een proces in gang te zetten (en te houden) bepaalt de kracht van een alliantie. Waar een wil is, is een bos! En omdat in ons land de belangen elkaar vaak raken is er genoeg aanleiding om elkaar op te zoeken; ook als deze in eerste instantie niet overeen lijken te komen. Dat was ook juist de aanleiding voor het initiatief van SBB, gemeente Venlo en Grontmij om dwars op de corridor ten W. van Venlo een stevige groenstructuur te realiseren in samenwerking met een groot aantal andere partijen. Revenuen van "rode functies" kunnen de *financiering van investeringen* versterken, maar opbrengsten stromen niet vanzelf naar het "groen". Daarvoor moet je iets bijzonders maken van rood en groen. In Tegenbosch (landelijk experiment nieuwe buitenplaatsen) wordt uit de opbrengst van voor die plek unieke

1. Meer groen in de bestaande stad (Kaldeborn-Kookerstraat, Heerlen)
  2. Tegengaan van afkalving in bestaande stadsrand (Tegenbosch, Eindhoven)
  3. Creëren van nieuw stadslandschap (Tuin van Zeeland, Middelburg)
  4. Duurzaam vormgeven aan nieuwe stadsrand (Haverleij, Den Bosch)
  5. Bestaande landschapsstructuur als geleiding in corridor (Maasflanken, Venlo)
  6. Nieuwe, visuele afscherming tussen bestaand dorp en zware industrie (Sloebos, Borssele)
  7. Nieuw bos en natuur gelijk op met nieuwe stad (Breda ZO, "West-Brabant 2x zo mooi")
  8. Bestaand bos en natuur aaneensluiten tot nieuwe, grote eenheid (Groene Woud, M-Brabant)
- Informatie over deze projecten waar Grontmij in Zuid samen met anderen aan werkt, 040-2651211

woningbouw de bestaande landschapsstructuur in de stadsrand versterkt en een fonds gevormd voor instandhouding van een bestaand, aangrenzend landgoed. De rol van de partijen kan per geval verschillen: van initiatiefnemer, financier, toetsers, gebruiker, eigenaar en beheerder tot risicodragende partij. In het project Sloebos realiseren gemeente, projectontwikkelaar, Natuurmonumenten en DLG dankzij een optimaal rollenspel bij aankoop, toedeling en eigendom van *benodigde gronden* een bos van 200 ha. En op een plek waar geen EHS of 100 ha. bos was voorzien! Flexibiliteit in het begin van het planproces heeft een gunstig effect op de realisatiekansen en vraagt om zorgvuldige uitwerking van *bestemmingen en vergun-*

ningen. Op die manier zou in Breda ZO nieuw bos en natuur gelijk op kunnen gaan met nieuwe verstedelijking.

Het boeken van resultaat is gediend met grote en kleine stappen, maar te allen tijde met goede timing (*fasering*): het Groene Woud zal naast enkele grotere klappen, vooral ook door vele kleine gerealiseerd worden middels een meerjarig actieprogramma, waar Brabants Landschap vele partijen uitnodigt op hun manier en op een passend moment hun rol te spelen.

Het is de *combinatie van hoge ambitie (vernieuwing, kwaliteit) en goed rollenspel* die het 'm doet.

De rol van de bosbouwsector op weg naar realisatie

Er is niet één truc die het succes

bepaalt. Er is dus ook niet één rol voor de bosbouwsector. Maar in ieder geval draagt het bespreekbaar maken van vele waarheden over bos bij aan open communicatie, en dus aan samenwerking en realisatie. De bosbouwsector (van kennisbron tot investeerder) doet er daarom goed aan om zoveel mogelijk waarheden naast elkaar in ogenschouw te nemen. Wanneer bij concrete initiatieven naast defensieve ook offensieve uitgangspunten voor bosbouw worden ingebracht, nodigt dit andere sectoren eerder uit tot samenwerking. Het programma van een project kan daarbij al een vertrekpunt voor samenwerking vormen, ook als de ruimtelijke en organisatorische oplossing voor die locatie nog niet helder is (voorbeeld West-Brabant 2x zo mooi). Het creatief combineren van de identiteit van de plek met andere ruimtelijke en procesmatige succesfactoren bepaalt de slagingskans van een project. Bedenk dat een bosbouwer (net als bijv. een stedenbouwer) in het planproces heel verschillende rollen kan spelen. De volgende opsomming van mogelijke rollen is niet limitatief: initiator, stimulator, onderzoeker, realisator, eigenaar, beheerder. Neem die rol daarom steeds kritisch in ogenschouw om het maximaal voordeel uit samenwerking te realiseren.

Kees van Vliet, redactie Nederlands Bosbouw Tijdschrift

Samen werken aan nieuw beleid; reacties uit de praktijk

In het beleidsprogramma Kracht en Kwaliteit lijkt de nieuwe bestuursstijl van

het ministerie van LNV nu stevig verankerd te worden. Eén zwaluw maakt nog

geen lente, maar de intenties van Kracht en Kwaliteit wijzen veelvuldig in dezelfde